

References

1. Burd'e P. Nachala / P.Burd'e; Per. s fr. N.A. Shmatko. - M.: Nauka, 1994. - 288 s.
2. Golovaha E. I. Social'noe bezumie / Golovaha E. I., Panina N. V. - K.: Abris, 1994. - 168 s.
3. Golovaha E. Otsutstvie soial'nogo konflikta privodit k degradacii obshhestva. No konflikt dolzhen byt' konstruktivnym / E.Golovaha // Den', 2000, 24 oktjabrja.
4. Diskin I.E. Rossiya: social'naja transformacij zliti i motivacija / i.E.Diskin // Kuda idet Rossiya?. - Moskva, Aspekt-Press, 1995. - S. 21-40.
5. Zaslavskaja T. I. Transformacija social'noj struktury rossijskogo obshhestva / T.Zaslavskaja // Kuda idet Rossiya? - M.: Aspekt Press, 1996. - S. 13.
6. Zaslavskaja T.I. O roli social'noj strukturi B transformacii rossijskogo obshhestva / T.Zaslavskaja // Kuda idet Rossiya? Vlast'. Obshhestvo. Lichnost'. - M., 2000. - S. 222-235.
7. Ionin L. G. Sociologija kul'tury / L.G.Ionin. - M.: Logos, 1996. - 280 s.
8. Makeev S.A. Social'naja mobil'nost' i identichnosti v strukturnoj perspektive / S.A.Makeev // Metodologija, teorija ta praktika sociologichnogo analizu suchasnogo suspil'stva: Zbirnik naukovih prac'. - Harkiv: Vidavnichij centr Harkivs'kogo nacional'nogo universitetu im. V.N.Karazina, 1999. - S. 12-13.
9. Panina N.V. Anomija v postkommunisticheskom obshhestve / Panina N.V. // Kuda idet Rossiya? - M.: Aspekt Press, 1996. - S. 334.
10. Panina N. Ukrain'ske suspil'stvo. 1994-2005. Sociologichnij monitoring / N.V.Panina. - K.: Tov. "Vidavnictvo Sofija", 2005. - 160 s.
11. Podvizhnost' struktury. Sovremennye processy social'noj mobil'nosti / Makeev S. A., Pribytkova I. M., Simonchuk E. V. i dr. - K.: Institut sociologii NAN Ukrainy, 1999. - 204 s.
12. Popova I. M. Povsednevnye ideologii. Kak oni zhivut, menjajutsja i ischezajut / I.M.Popova. - K.: In-t sociologii NANU, 2000. - 219 s.
13. Popova I.M., Kunjavskij M. B. Social'naja cena "zapazdyvajushhej" modernizacii / I.M.Popov // Sociologicheskij zhurnal. - 1997. - №3. - S. 20.
14. Rimashevskaja N.M. Social'nye posledstviya jekonomicheskij transformacij v Rossii / N.M.Rashevskaja // Socis. - 1997. - № 6. - S. 59.
15. Habermas Ju. Otnoshenija mezhdru sistemoj i zhiznennym mirom v uslovijah pozdnego kapitalizma / Ju.Habermas // "THESIS". - 1993. - №2. - S. 123 - 136.
16. Shtompka P. Social'noe izmenenie kak travma / P.Shtompka // Sociologicheskie issledovanija. - 2000. - № 1. - S 6-16.

Devochkina N. M., Ph.D. in Philosophy, Associate Professor, Department of Philosophy, National Technical University of Zaporizhzhya (Ukraine, Zaporizhzhya), ndev@ukr.net

The Political Transformation as the Driving Force of Formation of Modern Society

Political transformation is part of the political culture, political and cultural process that ensures the preservation of society and the political system, or vice versa, leading to radical changes in society and transformation of the existing political system.

The author revealed the study of political transformation, testified that the phenomenon of transformation is considered in connection with the problem of the structure of society (Bourdieu, P. Shtompka, V. Tancher, N. Panina).

In addition, the research used a multidisciplinary approach that allows the study of political transformation process as socially organized process at mass level using theoretical and empirical methods and generalizations. The special role is emphasized for the social values and assessments, mechanisms of support and destruction of mass political identity, institutions and channels of transformation.

Thus, the concept of political transformation and social structure are closely interrelated. Transformative processes in society are integral component of political socialization of personality. But as a result of political socialization entity is involved in certain political transformation and can develop and therefore change it.

Keywords: political transformation of society, the transformation of society, the social transformation of society, transformative processes, social structure, social forces.

Девочкина Н. Н., кандидат философских наук, доцент кафедры философии, Запорожский национальный технический университет (Украина, Запорожье), ndev@ukr.net

Политическая трансформация – движущая сила формирования современного общества

Политическая трансформация является частью политической культуры, политико-культурным процессом, который обеспечивает сохранность общества и политической системы, или же наоборот, приводит к радикальным изменениям в обществе, к трансформации существующей политической системы.

Таким образом, понятия политической трансформации и социальная структура тесно взаимосвязаны между собой. Преобразующие процессы в обществе являются составляющими компонентами политической социализации. Но в результате политической социализации субъект привлекается к определенной политической трансформации и способен ее реализовать, а значит, изменять.

Ключевые слова: политическая трансформация общества, трансформация общества, социальная трансформация общества, преобразующие процессы, социальная структура, социальные силы.

* * *

УДК 1(091):364

Ляднева А.В.

аспіранткакафедри філософії педагогічного факультету ім. професора В. Сидоренко природничо-гуманітарного навчально-наукового Інституту Національного університету біоресурсів і природокористування України (Україна, Київ), Lyadneva@gmail.com

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ “БЛАГОДІЙНІСТЬ”: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Визначаються категоріальні елементи терміносистеми “благодійність” та її фундаментальні ознаки в історії філософської думки. Розглянуто основні теоретико-методологічні підходи до аналізу феномену благодійності.

Ключові слова: благодійність, фундаментальні ознаки благодійності, комплементарний сенс милосердя, прагматологічні форми благодійності.

Актуальність філософського вивчення поняття “благодійність”, викликана новими реаліями буття українського народу, тероризмом, війною, агресією сусідньої держави, що призводить до руйнування загальнонаціональної єдності, апостеріорі свідчить, про її нове призначення в контексті цивілізаційного розвитку. В свою чергу, нездатність державних структур у повному обсязі забезпечити повноцінне функціонування соціуму, призводить до становлення благодійності, як адекватної реакції на кризові тенденції в суспільстві.

Враховуючи, що завдяки філософії утворюються глибинні зв'язки поєднання суспільної допомоги від рівня “спасіння ближнього” до рівня загального розвитку суспільства, варто розглянути благодійність як інструмент розширення можливостей розвитку людства, що забезпечує процес поєднання інтересів благодійника й бенефіціанта допомоги. Саме ці умови створюють поле для розвитку соціальності бізнесу, філантропії, меценатства, що тисячоліттями забезпечують ресурсну підтримку вдосконалення соціуму. Тому філософський аналіз поняття “благодійність”, що є метою даного дослідження, спрямований на розкриття її інноваційно-компенсаторної функції у новому цивілізаційному дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якщо звернутися до досліджень феномену благодійності відомими філософами, то можна констатувати їх багатоманітність та різноплановість. До аналізу проблем благодійної діяльності зверталися такі відомі західні філософи та мислителі як Сенека, Б. Мандевіль,

Ф. Гегель, К. Маркс, О. Гюффе, Ф. Енгельс, П. Лафарг, Дж. Мілль, А. Карнегі, Г. Форд, Дж. Ролза, Е. Фромм, А. Швейцер, В. Франклін. Їх філософські праці були зосереджені на функціональному аспекті благодійності та пов'язані з її соціальними впливами, реалізацією. Значного розвитку дискусії стосовно благодійності отримали у ХХ ст., особливо в Сполучених Штатах Америки, де набула колосального розмаху новітня форма благодійності – приватної філантропії (Р. Бах, Т. Бродхед, К. Маккарті, Б. Сіверс, Дж. Сорос та ін.).

Науковий аналіз доводить, що тема досить розроблена, сфери її опрацювання широко представлені в етичних, культурологічних, історичних, подекуди навіть економічних аспектах, натомість питання історико-філософського характеру повністю не розкриті.

Мета дослідження – проаналізувати категоріальні елементи терміносистеми “благодійність” та її фундаментальні ознаки, зокрема як соціального феномену філософського дискурсу.

Виклад основного матеріалу. З метою концептуалізації поняття “благодійність” спробуємо здійснити аналітичний огляд дефініцій, категорій, що застосовуються у сфері інституції благодійництва та зв'язані з ним.

Благодійність походить від латинського слова “caritas, carus”, що означає “милосердя”, “жертвна любов”. Деякі джерела визначають його трактування як “дорожнеча, дорогий”, а також “повага, авторитетність, доброзичливість” [1, с. 50].

Термін “благодійність” за своєю семантичною структурою складається зі слів “благо” і “діяти”. Енциклопедичний словник за редакцією Б. Бім-Бада визначає поняття “благо” як “загальне етичне поняття, яке вживається для позначення позитивних цінностей чого-небудь; ціннісний стандарт, у співвіднесенні з яким визначається значущість чого-небудь...” [7, с. 28]. У новому тлумачному словникові української мови знаходимо, що благо, тлумачиться як “...усе позитивне в житті людей, що відповідає їх інтересам, бажанням, мріям”, а також, що це – “...благо, позитив” [11, т. 1, с. 565].

Друга складова частина слова “благодійність” – “діяти”, виражає практичний аспект цього поняття і трактується як “робити, здійснювати що-небудь, виявити якусь діяльність; коїти, чинити” [11, т. 1, с. 559]. Силогічним є умовивід, що поняття “доброчинність” та “благодійність” є синонімічними.

Таким чином, узагальнюючи тлумачення категорії “благо”, а також сутність дефініції “діяти”, “благодійність” у ентомологічному розумінні слов'янських мов, можна трактувати як дію (діяльність), спрямовану на благо (добро), щастя іншим.

В англійській мові благодійність позначається словом “charity”. “Longman Handy Learner's Dictionary” пропонує наступне трактування: великодушність, щедрість і доброта бідним; доброта щодо позбавлених волі осіб, організація допомоги людям.

У тлумачному словнику “Websters Desk Dictionary of the English Language”, “charity” пояснюється як милостиня або допомога, фонд милосердя, поблажливості, або терплячості, християнська любов [5, с. 249–250].

У словнику Брокгауза і Ефона благодійність визначається як “...прояв співчуття до ближнього і моральний обов'язок імушого поспішати на допомогу неможливу...” [2, с. 63].

Соціальна енциклопедія пропонує наступне визначення благодійності: “...загальнолюдський рух, що включає сукупність гуманітарних дій окремої людини, організації суспільств... В основі благодійності лежить намір проявити любов не лише до ближнього, але й до незнайомої людини, надати безоплатну матеріальну, фінансову допомогу нужденним і соціально незахищеним громадянам [3, с. 45].

Великий енциклопедичний словник трактує благодійність як надання матеріальної допомоги потребуючим, як окремим особам, так і організаціям. При цьому благодійність може бути направлена на заохочення та розвиток будь-яких суспільно значимих сфер діяльності (захист пам'яток культури, захист навколишнього середовища) [4, с. 129].

На думку професора Й. Дзялошинського, благодійність необхідно розглядати з точки зору теорії діяльності, що наділяє пріоритетами суб'єкт-об'єктний аналіз: ініціаторів благодійності, їхніх адресатів, завдання благодійності, мотиви благодійності, принципи благодійності, предмети благодійності, інститут благодійності, ресурси, технології та її ефекти [6].

Отже, вивчення енциклопедично-довідкових джерел, матеріалів дисертаційних досліджень та іншої наукової літератури дало можливість дослідити терміносистему благодійності, що дало право на існування думки про те, що благодійність можна розглядати і як явище (чеснота людини), і як діяльність (соціально спрямований процес взаємодії людей у суспільстві).

Благодійність як явище має глибоке соціально-культурне й духовно-моральне коріння і пов'язане із появою людини та людського суспільства в цілому. Як зазначає дослідниця Л. Лавриненко, “...в історії цивілізації благодійність у різних формах прояву була присутня завжди, без неї не можливо уявити людського буття” [8, с. 249].

Відповідно, за логікою дослідження маємо на меті розглянути концепт благодійності як соціальний феномен філософського дискурсу. Для цього варто проаналізувати декілька основних теоретико-методологічних підходів до аналізу феномену благодійності.

Зокрема, сучасний філософ Р. Апресян виділяє негативістський, етичний і структурно-функціональний теоретико-методологічні підходи до визначення поняття благодійності.

У негативістському підході (відомі його представники – П. Гольбах, П. Лафарг, Б. Манделів, М. Лорі) благодійність розглядається як соціальний інститут, а саме як суспільний інститут соціальної допомоги, створений задля зниження рівня напруги таконфліктів у суспільстві. Відмітимо, що сучасна система філософствування доводить, що моралізування в межах благодійності зводиться до розгляду її як джерела реклами, специфічного бізнесу, політики, при

цьому, її дійсне соціально-моральне значення ігнорується[2].

Утилітаристський підхід (серед представників даного підходу К. Вольней, Т. Фаулер, А. Сміт, Дж.С. Мілль) заснований на аналізі соціальних наслідків і соціально-економічних складових добродійності [10, с. 135–139]. У межах цього підходу разом із постановкою питання про справедливість та ефективність добродійності ставиться під сумнів твердження, начебто добродійність сама по собі завжди справедлива. Утилітаристська критика підготувала інтелектуальний ґрунт для зміни принципів і прагматичних пріоритетів благодійної діяльності, що найбільшою мірою проявилось в практиці американських філантропічних фондів (наприклад, таких, як фонди Дж. Рокфеллера, Д. Карнегі, Г. Форда). Зазначимо, що філантропічний фонд визначається як “неурядова” некомерційна організація, заснована для надання допомоги чи підтримки соціальної, освітньої, релігійної та іншої діяльності, що сприяє досягненню суспільного добробуту [10, с. 142].

Етичний підхід (даний напрям розвивали Сократ, Ф. Достоєвський, Л. Толстой, Л. Мемфорд, К. Льюїс та ін.) акцентує не на прагматичних засадах добродійності, а на її ціннісних, духовних й орієнтованих на людину вимірах. Ф. Достоєвський та Л. Толстой, аналізуючи благодійну діяльність, чітко вказали на важливі етичні проблеми. Справедливо, що роздуми про добродійність переводяться до сфери більш широкого духовно значущого плану – загальних моральних настанов людини, шляхів її самовдосконалення.

Проблему розвитку добродійності можна розглядати і в межах структурного функціоналізму, зокрема в контексті теоретичного доробку таких його видатних представників, як Т. Парсонс, Р. Мертон, А. Редкліф-Браун, Б. Малиновський. У межах цього підходу добродійність можна розглядати як складову частину суспільства, оскільки вона виконує основні соціальні функції: збереження, відтворення та розвиток суспільства.

Ще одним підходом, який не можна залишати поза увагою, є антропологічний, що заснований на “ідеї вічності життя”, а благодійність набуваючи форми сакрального синкретизму, з часом трансформується в систему гуманітарних послуг для тих, хто їх потребує. Тоді людина, в системі таких відносин, має робити добрі справи через страх перед Божим гнівом та покаранням [6]. Саме тут виникає дискурс між поняттями покарання та свободою, що найяскравіше проявляють саме ознаку ретрибутивності благодійності і виводить на новий аксіологічний щабель світогляду людства поняття моральності.

Саме мораль виникає і розвивається на основі потреби регулювання взаємин і інтересів особистості і суспільства. Важливо, що благодійність втілює в собі певні моральні цінності, керується розумінням людиною рівності та справедливості. Тому мораль для благодійності є визначальним поняттям. Благодійність апелює до моралі, оскільки вона втручається в життя інших людей для їхньої користі, а не заради себе самої. З іншого боку, благодійність є засобом, завдяки якому

наші моральні цінності можуть формувати суспільство, в якому ми живемо.

Відводячи поняттю мораль одне з провідних місць в системі благодійності, необхідно звернутися до золотого закону моралі – теорії критичного імперативу Е. Канта. Своє бачення доведеної моделі суспільного устрою він виводив з розуміння людини як абсолютної цінності: “Людина... існує як мета сама по собі, а не лише як засіб для будь-якого використання з боку тієї чи іншої волі” [3, с. 269].

Що стосується філантропії, то з грецької мови це слово перекладається як “любов до людей”. Згідно з визначенням в словнику, філантропія є синонімом благодійності. З цим важко не погодитися, оскільки і те, й інше проявляється як добровільний розподіл приватних ресурсів в інтересах нужденних. Проте в деяких ситуаціях благодійність не є філантропією. Різниця між філантропією і добродійністю полягає не в конкретних формах дії, а виключно в сфері мотивації, що логічно пояснює трактування О. Кочовою філантропії, як безоплатну допомогу нужденним [3]. При цьому під нужденними розуміються не тільки ті, хто живе в нужді, але й ті, хто відчуває нестачу в додаткових коштах для реалізації своїх суспільно цінних чи професійних інтересів.

Важливо зазначити, що у вітчизняній і радянській науковій літературі терміни “благодійність” і “філантропія” виступають синонімами, що апріорно підтверджує й наше відношення до наукового трактування співіснування даних категорій. Власне тепер постає питання, а що являють собою такі праксеологічні форми виявлення благодійності, як меценатство та спонсорство, що гіпотетично виступають спорідненими з нею?

По суті своїй, меценатство є видом недержавної діяльності, направленої на підтримку і стимулювання різного роду творчих ініціатив у галузі мистецтва, освіти і культури. Особливість меценатства полягає у тому, що воно забезпечує безкорисливу допомогу і заступництво, направлені на досягнення вищих інтелектуальних, культурних, етичних цінностей суспільного значення шляхом забезпечення талановитим особам або колективам можливостей освіти або самовираження. У філософському словнику це підтверджується визначенням меценатства, як формою підтримки розвитку культури, мистецтва, науки, з боку тих, хто володіє такими можливостями: організацій, бізнесових структур, приватних осіб [9, с. 543].

Явище меценатства тісно пов'язане зі спонсорством. Досить часто спонсорство змішують з поняттями “меценатство” і “благодійність”, що не є вірним, оскільки спонсорство переслідує певні комерційні завдання та користь для бізнесових корпорацій. У цьому відношенні приватна спонсорська діяльність суттєво відрізняється і від класичного меценатства, і від державного субсидювання, адже спонсорство має на меті не безкорисливу благодійність, а вилучення комерційної вигоди у вигляді реклами, підвищення іміджу. Але для функціонування різних соціальних сфер спонсорство, безперечно, являє собою об'єктивне благо.

Висновки. 1. Благодійність можна розглядати не лише як явище, субстанцію основу на чеснотах

милості, милосердя, емпатії, а й як діяльність, соціально спрямований процес взаємодії людей у суспільстві, що має компенсаторний сенс у випадках порушення балансу соціальної справедливості.

2. В контексті основних теоретико-методологічних підходів, благодійність розглядається за такими фундаментальними ознаками: **дихотомічна компенсаторність** (благодійність як інститут соціальної допомоги, створений задля зниження рівня напруженості й конфліктів у суспільстві, оснований на сентенціях справедливості, але має дихотомічний аспект утилізації власного егоїзму); **аксіологічність** (становить інтенцію людини до збереження, відтворення та розвитку структурної цілісності суспільства); **рефлексивність** (потяг до благодійності не є складовою природної настанови свідомості, являє собою ознаку навмисного зусилля, позиції рефлексії, але водночас виявляє її обмеженість, зумовлену контекстом рівноправ'я, соціальної справедливості); **ретрибутивність** (благодійність позиціонується як онтологічна форма праведного життя, коли Людина, вважалося, має чинити добрі справи через страх перед Божим гнівом та покаранням); **іманентність** (метафізика благодійності закладена на цінностях любові у центрі світогляду, розглядаючи її як основу моральних взаємовідносин у суспільстві, що виступає онтологією філантропії).

3. Калокагетичність благодійності закладена у комплементарному сенсі милосердя, що на відміну від благодійності, висловлює готовність не тільки до матеріальної, а й до моральної допомоги. Якщо благодійність переважно матеріальна допомога нужденним, то милосердя це ширше поняття, яке виражає також допомогу духовно стражденим.

4. Матеріалістичність благодійності проявляється в її прагматичних формах – меценатстві та спонсорстві, що мають контрарну полярність в залежності від мети діяння благодійника.

Список використаних джерел

1. Kant, Immanuel; translated by James W. Ellington [1785] (1993). *Grounding for the 'Metaphysics of Morals'* 3rd ed. Hackett. c.30. ISBN 0-87220-166-X.
2. Борзова Н.О. Благодійність та благодія: різноманітність практик реалізації особистого служіння / Борзова Н.О. // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія №7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: Зб. наукових праць. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2006. – №8 (21). – С.126–131.
3. Кочнова О.А. Благодійність як категорія соціальної філософії / О.А.Кочнова // Вестник Севастопольского государственного технического университета. Философия. – 2006. – Вып.78. – С.137–143.
4. Словарь иностранных слов / Под ред. Спиркина А.Г., Акчурина И.А. – М.: Изд-во "Русский язык", 1984. – 608 с.
5. Сукина Л.Б. Представления о благотворительности в русской культуре переходного времени (на материале лицевых синодиков XVII –первой половины XVIII вв.) / Л.Б. Сукина // Благотворительность в России. – СПб., 2003. – С.49–63.
6. Ярская В.Н. Благотворительность и милосердие как социокультурные ценности / В.Н.Ярская // Теория, методология и история социальной работы. – 1995. – №2. – С.27–33.
7. Педагогический энциклопедический словарь / за ред. Б.М.Бим-Бад. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2002. – 528 с.
8. Лавриненко Л. Благотворительность в народном образовании (Рус.меценаты, XVII – нач. XX вв.) / Л.Лавриненко // Народное образование. – 2003. – №2. – С.249–254.
9. Альтруизм // Философский словарь / Под ред. И.Т. Фролова. – М.: Изд-во "Республика", 2001. – 700 с.

10. Кузьминов Я.И. Гражданское общество: экономические и политические факторы становления / Я.И. Кузьминов, О.О. Сухомлинова // Общественные науки. – 1990. – №5. – С.55–69.

11. Давньоруські любомудри / В.Горський, Ю.Завгородній, О.Киричок. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2004. – 304 с.

References

1. Kant, Immanuel; translated by James W. Ellington [1785] (1993). *Grounding for the 'Metaphysics of Morals'* 3rd ed. Hackett. c. 30. ISBN 0-87220-166-X.
2. Borzova N.O. Blagodijnist' ta blagodija: riznomanitnist' praktyk realizacii' osobystogo sluzhinnja / Borzova N.O. // Naukovyj chasopys NPU imeni M.P. Dragomanova. Serija №7. Religijeznavstvo. Kul'turologija. Filosofija: Zb. naukovyh prac'. – K.: NPU im. M.P. Dragomanova, 2006. – №8 (21). – S.126–131.
3. Kochnova O.A. Blagotvoritel'nost' kak kategorija social'noj filosofii / O.A. Kochnova // Vestnik Sevastopol'skogo gosudarstvennogo tehničeskogo universiteta. Filosofija. – 2006. – Vyp.78. – S.137–143.
4. Slovar' inostrannyh slov / Pod red. Spirkina A.G., Akchurina I.A. – M.: Izd-vo "Russkij jazyk", 1984. – 608 s.
5. Sukina L.B. Predstavlenija o blagotvoritel'nosti v russkoj kul'ture perehodnogo vremeni (na materiale licevyh sinodikov XVII – pervoj poloviny XVIII vv.) / L.B. Sukina // Blagotvoritel'nost' v Rossii. – SPb., 2003. – S.49–63.
6. Jarskaja V.N. Blagotvoritel'nost' i miloserdie kak sociokul'turnye cennosti / V.N. Jarskaja // Teorija, metodologija i istorija social'noj raboty. – 1995. – №2. – S.27–33.
7. Pedagogičeskij jenciklopedičeskij slovar' / za red. B.M. Bim-Bad. – M.: Bol'shaja Rossijskaja jenciklopedija, 2002. – 528 s.
8. Lavrinenko L. Blagotvoritel'nost' v narodnom obrazovanii (Rus. mecenaty, XVII – nach. XX vv.) / L.Lavrinenko // Narodnoe obrazovanie. – 2003. – №2. – S.249–254.
9. Al'truizm // Filosofskij slovar' / Pod red. I.T. Frolova. – M.: Izd-vo "Respublika", 2001. – 700 s.
10. Kuz'minov Ja.I. Graždanskoe obshhestvo: jekonomičeskie i političeskie faktory stanovlenija / Ja.I. Kuz'minov, O.O. Suhomlinova // Obshhestvennye nauki. – 1990. – №5. – S.55–69.
11. Davn'orus'ki ljubomudry / V.Gors'kyj, Ju.Zavgorodnij, O.Kyrychok. – K.: Vydavnychij dim "Kyjevo-Mogyljans'ka akademija", 2004. – 304 s.

Lyadneva A. V., graduate student of the Department of Philosophy of Faculty of Education them Professor V.Sidorenko National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Ukraine, Kiev), Lyadneva@gmail.com

Conceptualization term system "charity": historical and philosophical aspects

The article is devoted to philosophical research of charity category, categorical elements of term "charity" and its fundamental features in the history of philosophical thought. The main theoretical and methodological approaches to the analysis of the phenomenon of charity.

Keywords: charity, charity fundamental features complementary sense of mercy, praxeological form of charity.

Lyadneva A. V., аспирантка кафедры философии педагогического факультета им. профессора В.Сидоренко естественно-гуманитарного учебно-научного Института Национального университета биоресурсов и природопользования Украины (Украина, Киев), Lyadneva@gmail.com

Концептуализация терминисистемы "благотворительность": историко-философский аспект

Определяются категориальные элементы терминисистемы "благотворительность" и ее фундаментальные признаки в истории философской мысли. Рассмотрены основные теоретико-методологические подходы к анализу феномена благотворительности.

Ключевые слова: благотворительность, фундаментальные признаки благотворительности, комплементарный смысл милосердия, прагматологические формы благотворительности.

* * *